

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus IV. De pœna recusantis præstare juramentum calumniæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

esse, ut colligitur ex cit. L. 2. C. de jurejur. propter calumn. ibi: post narrationem, & responsonem, & Authent. hoc Sacramentum, C. eod. si tamen primum in processu litis præstaretur, non propterea vitaretur processus, per c. 1. h. t. in 6. 2. propter, de quo in præmissis, nec etiam si omissum esset, nullo id exigente, ut ibid. dictum est; circa quod ulterius observandum, post conclusionem in causa, nihil amplius peti, vel allegari posse, quod pertinet ad jus, vel ad factum, ut tradunt Doctores communiter in c. cum dilectus. 9. de fide instrument. quamvis Judex etiam post conclusionem in causa, sed ante sententiam, si opus judicaverit, exigere valeat juramentum calumniæ; sic Joan. Andreas in c. 1. h. t. n. 2. Gail. l. 1. observ. 84. n. 6. & alii.

730. Notandum. 2. juri conformius esse, juramentum calumniæ præstandum esse etiam in causis criminalibus, non tantum ab Actore, seu accusante; sed etiam ab accusato. 1. quia L. 1. de qua n. 724. expressè habetur, præstandum esse in omnibus causis; 2. quia cum in c. 1. h. t. excipiantur Clerici & Regulares à juramento calumniæ, in causa quacunque sive controversia, seu criminali, seu civili; signum est, non exceptos teneri ad illud, sive causa criminalis sit, sive civilis. Nec obstat, quòd in criminalibus, non in civilibus, ab Actore, vel accusante petatur inscriptio, vi cujus subit idem judicium, si Reus insons sit, accusante in probatione deficiente; nam etiam in civilibus Actor succumbens Reo condemnatur in expensas, quia propterea liberetur à juramento calumniæ.

731. Not. 3. inter Authores, quosdam esse, qui affirmant, etiam in causis Summariis, ac iis, in quibus non requiritur litis contestatio, requiri juramentum calumniæ; alios negare propter dicta superiorius. Videtur autem regulariter non exigi, nisi quandoque gravitas causæ, licet Summariè cognoscatur, aliud postulet, ne in re gravi locus sit falsitati, quòd naturali justitiæ valde consonum. Si autem quis opponeret, votum à se factum, nunquam jurandi, ac eo titulo subterfugere vellet juramentum calumniæ præstandum, etsi non desint eo casu illum de obligantes à juramento; & alii

Tom. II.

velint, petendam dispensationem: re-
Etius tamen dicitur, votum illud non por-
rigi ad præsentem casum justitiæ jura-
mentum, præsertim pro securitate alte-
rius colligantis, in judicio exigentis;
quia si extenderet se etiam ad hunc ca-
sum, non esset de bono meliori, nec factum
in tertii præjudicium acceptatur à Deo.

Not. 4 quantum attinet formam juran- 732.
di de calumnia, in L. 2. C. h. t. dici,
cum Judices non aliter causas dirimere
concefferimus, nisi Sacrosanctis Evange-
liis propositis, Patronos caufarum in om-
ni orbe terrarum, qui Romano Imperio
suppositus est, prius jurare; idem habe-
tur L. ead. §. 8. ibi: propositis Sacrosan-
ctis Scripturis, &c. per Authenticam
autem Principales, C. eod. sufficit, jurari
coram Judice sub gestis monumentorum,
hoc est, apud acta; vel, si juraturus com-
parere nequeat, coram his, qui à Judice
ad hoc deputati sunt, præsentem Adversa-
rio, vel saltem citato; sic Authent. Prin-
cipales, §. 2. & 4. & dist. L. 2. §. Sin au-
tem; ubi tamen nota in cit. Authent. §. 3.
apponi limitationem; ut mulier hone-
stæ vitæ, absente Adversario, juret coram
Officialibus; consequenter non esse opus
citari, vel præsentem esse partem. Sed
plura de hoc infra, in seqq.

ARTICULUS IV.

De pœna recusantis præstare juramen-
tum calumniæ.

732. DE hac pœna agitur in c. in h. t. §. pœ-
na, ibi: pœna verò recusantis hoc ju-
ramentum, cum præstandum fuerit, est, ut
Actor ab instituta cadat actione; Reus autè,
haberi debeat pro confesso. & c. Imperatorè,
4. eod. ubi, cum Eugenius Papa intellexisset,
quòd ab Abbate, & Fratribus Clarevallis ju-
ramentum Calumniæ, sicuti ab aliis in ju-
dicio contendentibus exigetur, respon-
dit: ad id eos secundum Imperiales, & Cano-
nicas Sanctiones cogi non oportere; verum-
tamen, ne ob id, quòd jurare nolunt, ipsi ali-
ena jura illicitè detinere videantur, vel ne
tanquam causam iniquam foveant à Judice
pro Confessis habeantur, & condemnentur;
præcipit Pontifex, ut in Monasterio ipsorū
idoneus Syndicus constituatur, qui pro ju-
ribus in judicio agat, ac defendat, & cum
necesse erit, de calumnia juret; his accedit
textus in supè cit. L. 2. C. h. t. §. 6. ibi: quòd,
Bb si actor

si actor noluerit Sacramentum calumnie subire, & hoc legitime fuerit approbatum, non liceat ei penitus ad litem pervenire, sed cadat ab instituta actione, quasi improbus litigator, & tristitia iudicum ei cum summa interminatione occurrat, & à iudicio cum quàm longissimè expellat: Sin autem Reus hoc Sacramentum subire recusaverit: in his capitulis, quæ narratione comprehensa sunt, pro Confesso habeatur, & liceat iudici sententiam proferre, quemadmodum ei ipsa rei qualitas suggererit. & Authent. Principales, §. 5. ibi: Si quis autem litigantium prædictum iuramentum præstare noluerit: per sententiam iudicis, Actor, casum actionis; Reus, condemnationem sustineat.

734.

Ex adductis iuribus communiter deducunt Doctores, Actorem, qui recusat, cum deberet, præstare iuramentum calumniæ, cadere causâ, seu ab actione instituta; Reum autem, haberi pro Confesso; ita communis; sed circa hoc dubitatur. 1. an ipso facto, an primò post sententiam iudicis, vel declaratoriâ, vel condemnatoriâ ad pœnam: Resp. per communiorè rectius affirmari secundum; ex Auth. Principales, §. si quis autem. §. cuius verba retulimus in fine præced. num. ibi expressè dicitur, quòd talis Actor per sententiam iudicis casum actionis; & Reus, condemnationem subeat.

735.

Dubitatur 2. an mora, & contumacia purgari possit, ante iudicis sententiam super prædicta pœna? Resp. quòd sic; nam in pœnis legalibus mora purgari potest ante sententiam L. qui cum major. 14. §. accusasse, §. de bonis libert. ibi: accusasse autem eum dicimus, quia crimina objecit, & causam perorari usquè ad sententiam effecit: cæterùm si ante quievit, non accusavit: & hoc iure utimur. Sed si appellatione interpositâ desit, benignè dicitur, non pertulisse accusationem. Si igitur pendente appellatione decessit libertus, Patroni Filius admittetur ad bonorum possessionem: quia sententia libertus morte subtractus est. & L. in servitutè, §. petiisse 3. ibi: petiisse in servitutem non videtur, qui ante litem contestatam desitit. Sed etsi post litem contestatâ, dicendum est, nec id nocere debere: quia non usq; ad sententiâ duravit; & ita tenet Gail. l. 1. observ. 86. à n. 3. Et quoniam pœna legalis, propter contumaciâ defuncti decreta, ad hæredes non transit, L. Eius, qui 29. de iure

Fisci, ibi: Eius, qui delatorem corruptit, ea conditio est, ut pro victo habeatur: nam in fiscalibus causis id constitutum est. Sed enim hæc pœna magis est, ut adversus ipsum locum habeat, qui delatorem redemit: cæteròquin adversus heredem ejus transire non debet, (licet aliàs pœna ipso iure lata regulariter transeat ad hæredes, ut ostendit Gail. cit.) & si contingat Actorem, vel Reum recusantem præstare iuramentum calumniæ, è vivis decedere, ante sententiâ iudicis; hæres ejus non tenebitur ad dictam pœnam, & præstato calumniæ iuramento causam prosequi potest; quia sic necdum pœna contracta fuit à defuncto.

Dubitatur 3. an agentes per Procuratorem, vel Syndicum subjiciantur dictæ pœnæ legali, Procuratore, vel Syndico contumaciter negante præstare iuramentum calumniæ? Videtur autem quæstio maxime procedere de casu, quo Procurator v. g. recusat jurare in animam suam, seu super facto proprio, ut notavimus supr. Resp. negativè, ex L. unica, ff. si quis ius dicenti non obtemp. §. si Procurator. 2. ibi: si Procurator tuus, vel Tutor, vel Curator, ius dicenti non obtemperavit; ipse punitur; non Dominus, vel Pupillus; cuius etiam ratio est, quia sic non delinquit Dominus, sed Procurator; ergo pœna non debet tenere Dominum, sed delinquentem; sic Abbas in c. fin. h. t. n. 21.

736.

Dices: contrarium posse colligi ex c. Imperatorum, cuius verba retulimus n. 733. Resp. textum ejus procedere de casu, quo Communitas contumaciter recusat præstare iuramentum in iudicio, nec constituit ad hoc Procuratorem, vel Syndicum idoneum ad hoc præstandum; sic enim ipsa committeret culpam, quam supponit pœna; secus, ubi solum est culpa Syndici, vel Procuratoris; non autem Collegii, vel Communitatis. Et idè in casu, quo Syndicus Communitatis conventæ, huius mandato stat in iudicio, sed recusat iuramentum de facto proprio, nec tacitè Communitas habetur pro Confessa; quia talis recusatio est delictum personæ, seu Syndici; non autem Communitatis; delictum autem personæ non debet in detrimentum Ecclesiæ (Collegii, vel Communitatis) reduci, per reg. delictum 76. de reg. juris, in 6.

737.

Confirmari potest etiam ex eo, quòd nec Prælati suo delicto nocere possit Ecclesiæ,

738.

clesiæ, vel Conventui suo; nam Prælati, qui in rebus Ecclesiæ malè versatus deliquit, potest proprio facto contravenire, propriamquè turpitudinem allegare, & contra communes regulas rem alienatam, etiam non obstante juramento vindicare, gloss. in c. 1. de in integr. restit. in 6. Panorm. & alii c. 1. eod. sic Petrus Pekius ad dict. reg. 76. n. 2. qui n. 4. §. amplia. 5. addit, quòd delictū Prælati adeò non noceat Ecclesiæ, quòd Prælati remotus, vel depositus, non admittatur ad declarandū, aut testimonium ferendum super contractibus, seu actibus præcedentibus per eum peperam factis, quatenus Ecclesiæ suæ ex eo præjudicaret.

739. Horum ratio est, quia Prælati est *Defensor*, & Procurator Ecclesiæ, non Dominus rerum ad eam pertinentium, c. fraternitate, de donat. c. 1. 14. quest. 1. In mandato autem generaliter non continetur facultas delinquendi, aut nocendi, L. 1. ff. de magist. conven. Felin. consil. 34. n. 8. & nemo debet alterius odio prægravari, c. non debet eod. Ex his autem non sequitur, si Prælati, vel Superior Monasterii sive per imperitiam, sive per negligentiam, facto suo (v. g. contractu, cessione, transactione) contraveniat iurati Collegio competenti ex Privilegio Ordinis, vel concessio tali Communitati, aut etiam per Concordata, aut Recessum aliquem inter ordinarium v. g. & Collegium, vel Monasterium, cui præest, nullum inde præjudicium nasci Communitati, vel Successoribus ejus, nec jus alteri parti; quia cum talis agat non ut Dominus, sed solum tanquam Administrator, agit solum, tanquam persona privata, & carens jurisdictione contraveniendi his, quæ Communitatis sunt, nisi muniatur potestate concessa ab eo, qui ejusmodi iuribus cedere potest.

740. Tametsi autem juramentum calumniæ, si præstitum sit, habeat eam vim, ut jurantem eximat ab omni suspitione calumniæ, etiam tacitæ, seu præsumptæ; id tamen intelligi debet, si deinde in processu non manifestè appareat, ipsum calumniari, non obstante juramento; tum enim contra ipsum finita causâ, criminaliter procedi nihilominus poterit, juxta tit. 2. de Calumniatoribus, de quo lib. 5. illud demum nota, cum in hac ma-

Tom. II.

teria quandòque arguatur argumento desumpto ab *expresso*, ad *tacitum* (v. g. *expressa confessio Tutoris nocet pupillo*; ergo etiam *tacita*) id non procedere, quando id introductum est solum ex juris fictione, vel præsumptione; sed ex natura rei, vel actus.

ARTICULUS V.

De positionibus.

741. **S**upponendum, post litis contestationem regulariter, causæ principali, quæ in libello petitur, adjici breves quasdam narrationes, seu assertiones alicujus facti, pertinentis ad causam controversam, super quas Adversario respondendum est, ut Actor per Confessionem, vel negationem Rei facilius perveniat, ad ea probanda, quæ ad processum litis intentatæ necessaria sunt; cum enim quandòque Reus in litis contestatione generaliter contradicat petitioni Actoris, quin appareat, quæ specialiter neget, & consequenter probanda sint; ne adducantur probationes eorum, quæ fortasè Reus non negat, & quæ specialiter ad rem faciunt, constare possint, illæ narrationes introductæ sunt, & *positiones* vocantur; de quibus in jure civili vix extat vestigium; in jure tamen Canonico earum mentio fit c. unico, de litis contestatione; ibi: *Judices factis quibusdam positionibus, & responsionibus ad easdem.*

§. I.

Quid sit positio?

742. **C**irca definitionem *positionum* variant Doctores, ut colligitur ex Fagnano in c. unico, de litis contest. n. 52. aliqui enim dicunt, *positionem* esse brevem narrationem, quæ factum continet, conceptam ad eliciendam veritatem; vel, quòd sit pars intentionis, continens id, super quo quis petit responderi ab Adversario affirmando, vel negando; alii verò, esse narrationem facti, nondum probati, ad experientis intentum directè, vel indirectè spectantis, quod intenditur probare per responsionem Adversantis. Fagnanus cit. n. 55. ait, *positionem, esse simplicem assertionem facti ad causam pertinentis, medio juramento in scriptis exhibitam ad hoc, ut per responsionem Adversarii, ad interrogationem Judicis, pars relevator ab onere probandi; qui hanc de-*

Bb 2

fini-